

Пројекат *Кад порастем, бићу*

Почетак пројекта

Током разговора о наставној теми *Човек ствара* и најави наставне јединице *Људи раде и стварају* ученици су показали велико интересовање за разговор о занимањима својих родитеља, као и о занимањима којима би волели да се баве кад одрасту.

Како су предвиђена два часа за обраду наставне јединице *Људи раде и стварају*, учитељица је предложила ученицима да ову тему обраде кроз пројекат и кроз садржај више наставних предмета. Идеја је прихваћена, у реализацију пројекта укључила се библиотекарка и договорено је да се ток и продукти пројекта названог *Кад порастем, бићу...* представе у дигиталној форми као део одељењског дигиталног часописа „Чаролије враголије“ који је покренут крајем октобра 2019.

Наставница, библиотекарка и ученици су заједно одредили циљ и исходе, договорили су начин рада, направили план активности и поделили задатке.

Тематско, интердисциплинарно, планирање је обухватило часове више наставних предмета: Пројектне наставе, Света око нас, Српског језика, Ликовне културе, Музичке културе, Слободних активности, Физичког васпитања, Математике и Грађанског васпитања.

Пројекат је реализован током новембра и децембра 2019. и јануара 2020.

Циљ пројекта: Стицање знања о различитим занимањима људи, подстицање ученика на истраживачко учење и креативност; развијање вештина комуникације, способности за изражавање свог мишљења, тимски рад и самовредновање.

Исходи:

Ученик ће на крају пројекта бити у стању да:

- именују занимања људи у свом насељу са околином (занимања својих родитеља, занимања људи који раде у школи и сл.);
- идентификује предузећа и продавнице у својој околини, објасни значај неких од њих и наведе производе и услуге одређених занимања у тим предузећима и продавницама,
- разуме важност обављања различитих послова и вредности сваког посла;
- разуме важност одлуке о избору даљег образовања и занимања;
- проналази експлицитно исказане информације у једноставном тексту (линеарном и нелинеарном);
- проналази експлицитно и имплицитно садржане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту;
- самостално и у сарадњи са друговима прикупљања и анализира податке и информације у вези са темом пројекта и повезује садржаје у нове целине;
- учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника;
- сарађује са другима у групи на заједничким активностима и понаша се тако да уважава различитост других људи;
- сарађује и преузима различите улоге на основу договора у групи;
- користи различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање, записивање;
- правилно састави дужу и потпуну реченицу и споји више реченица у краћу целину;
- саставља говорени или писани текст на теме из свакодневног живота и света маште;
- осмисли и реши текстуални задатак постављањем израза са највише две рачунске операције и провери тачност решења;
- изрази одабраним ликовним материјалом и техникама своје емоције, машту и замисли;
- изводи уз покрет музичке и традиционалне игре;
- примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању;
- правилно изведе вежбе, разноврсна природна и изведена кретања;
- самостално и уз помоћ наставника користи једноставне дигиталне алате;
- наведе кораке и опише поступак решавања пројектног задатка;
- повеже резултате рада са уложеним трудом;
- вреднује своју улогу у активностима на часу.

Реализација активности

Задачи за ученике

1. Осмишљавање питања за интервјуе са родитељима

Пет родитеља је потврдило да ће доћи у школу и да ће представити своја занимања, те су ученици смишљали питања у вези са следећим занимањима: фармацеут, архитекта, пилот, професор на факултету, директор грађевинске фирме. Питања су послужили да се направе и три видео записа интервјуа. Они су постављени на веб страни *Професије родитеља*, <https://carolijevragolije.wixsite.com/mysite/razgovor-sa-roditeljima>.

2. Проналажење информација и израда мапе ума

Ученици су проналазили информације у вези са занимањима које срећу у својој околини или којима би волели да се баве кад одрасту (опис посла, радне одеће, прибора и алата) и на основу њих израђивали су мапе ума на којима су представљали по неколико занимања. Затим су учествовали у изради мапе ума на хамеру на којој је представљено двадесет занимања. Она је постављена као пано у учионици и у дигиталној форми на страни пројекта.

3. Израда литерарних и ликовних радова

Ученици су писали саставе на теме „Кад порастем, бићу“, „Мој узор“ и „Сваки посао је важан“. Ученици су цртали на тему „Кад порастем, бићу“ и цртали су поједине елементе мапе ума. Радови су постављени у дигиталној форми на веб страни пројекта *Кад порастем, бићу*, <https://carolijevragolije.wixsite.com/mysite/media>.

4. Осмишљавање питања за квиз

Ученици су осмишљавали питања за квиз у вези са различитим занимањима на основу информација које су пронашли. Квизови су израђени у дигиталној форми и постављени на страни <https://carolijevragolije.wixsite.com/mysite/zanimanja>.

5. Смишљање и израда текстуалних задатака из математике

Информације о различитим занимањима су биле инспирација за израду текстуалних задатака из математике. Ученици су радећи по групама смишљали задатке, затим су их чланови других група решавали. Задачи су искоришћени да се направи квиз који је постављен на страни <https://carolijevragolije.wixsite.com/mysite/zanimanja>.

6. Израда сценарија за јавни час

На основу информација које се пронашли о различитим занимањима, литерарних и ликовних радова и дигиталне презентације пројекта, ученици су осмислили сценарио за јавни час. У складу са интересовањима ученика договорено је која ће занимања представљати на часу, подељене су улоге и онда су појединачно и у оквиру групе (фризери, шминкери и клијенти; фудбалери и тренер; и сл.) ђаци смишљали свој део текста. Једна девојчица је предложила да представљање пројекта започне причом из будућности у којој ће се неколико ђака, као одрасли људи, присећати школских дана и тако је настала идеја за филм „Три даме“.

Повезаност садржаја различитих предмета

Пројектна настава

Одржано је 14 часова Пројектне наставе.

- Планирање активности и подела задатака (два часа)

На почетку пројекта направљен је план активности по предметима и договорено које ће задатке радити сви ученици. Када је одлучено да ће се пројекат представити кроз драмске сцене, направљена је подела улога.

- Прикупљање информација потребних за решавање задатака и израда задатака (пет часова) Ученици су информације о занимањима које ће представити на мапи ума и на јавном часу прикупљали из књига и часописа, као и у разговору са наставником и библиотекарском на два часа. Мапу ума су ђаци израђивали на једном часу.

Два часа су одржана у сарадњи са наставницама технике и технологије Наташом Томић и Бојаном Весковић. На часу технике и технологије ђаци се деле у две групе у два кабинета и ученици II₄ присуствовали су тим часовима, подељени у две групе. На првом часу ученици II₄ су уз помоћ старијих другова проналазили информације у вези са различитим занимањима које ће представити на мапи ума и јавном часу (новинар, фризер, шминкер, фудбалски тренер, музичар, пекар, посластичар, модни креатор), представили су дигитални одељењски часопис и заједно су решавали квиз питања у вези са занимањима и врстама реченица. На другом часу, недељу дана касније, ученици II₄ су представили пројекат „Кад порастем, бићу...“ и решавали су заједно са старијим друговима нове квизове из Математике и Српског језика. Ученици седмог разреда су говорили о свом пројекту „На крилима књиге“, реализованом 2018/2019. школске године, и показали су моделе сеоског домаћинства које су израђивали као практични рад на часовима Технике и технологије. То је била прилика да се ђаци оба одељења подсети које су фазе једног пројекта. Затим су ученици разговарали о пословима којима желе да се баве кад одрасту, важности сваког посла и начину на који треба да бирају будуће занимање. Закључак је био да су сви послови једнако важни и да посао који раде треба да воле и да буду отворени за промену радног места и професије током живота, посебно у светлу приче о брзом развоју технологије и новим пословима о којима данас још ништа не знамо.

- Професије родитеља (три часа) - Гости су били родитељи ученика, они су говорили о својим професијама и одговарали на питања ученика.

- Представљање и вредновање пројекта (четири часа)

Пројекат је представљен на два јавна часа (један за ученике другог разреда и један за родитеље), активности су вредноване на два часа (кроз интервју са ученицима и писање прилога за одељењски часопис о току пројекта и јавном часу).

Свет око нас

У оквиру наставне теме *Човек ствара* одржана су четири часа:

- Људи раде и стварају (два часа),

- Материјали и алати који се користе у различитим пословима (два часа).

Српски језик

Одржано је 12 часова Српског језика и обрађене су следеће наставне јединице:

- Збирка кратких прича за децу: Бранко Стевановић, Овако је то било (2 часа)

Ученици су читали приче из ове збирке, разговарали о њима, као и о различитим занимањима јунака прича. На овим часовима наставник и библиотекар су разговарали о томе како настају књиге и како долазе до читалаца и о занимањима људи који учествују у том процесу: писац, илустратор, уредник, лектор, издавач, књижевник, библиотекар...

- Избор из часописа за децу у вези са људима различитих занимања (2 часа)

Ученици су у часописима за децу проналазили текстове о познатим спортистима, научницима и уметницима и говорили о њиховим занимањима. На овим часовима наставник и библиотекар су разговарали о томе како настају часописи и како долазе до читалаца и о занимањима људи који учествују у том процесу: новинар, репортер, фотограф, сниматељ...

На основу ове приче ученици су се договорили да у сценарио за јавни час уведу новинаре водитеље програма и новинаре који разговарају са људима различитих занимања и тако представе та занимања. Уз помоћ учитељице и библиотекарке ученици су израдили сценарио за јавни час и осмислили неколико драмских сцена.

- Народне умотворине, разговор о пословицама и изрекама које говоре о раду (1 час)

Ученици су читали и тумачили пословице о раду, као што су: Без алата нема заната. Где је много приче, мало је рада. Два пута мери, а трећи кроји. Ко ради, не боји се глади. Човек ради док је жив да би се знало да је постојао. Срећа се радом стиче.

- Језичка култура – писање и читање текстова на тему „Кад порастем, бићу...“, „Мој зор“ и „Сваки посао је важан“ (5 часова),
- Осмишљавање драмског текста за јавни час (2 часа).

Слободне активности

Одржано је 12 часова слободних активности.

Ученици су осмишљавали питања за квиз, израђивали мапу ума и припремали се за јавни час. Током шест часова ученици су заједно са наставником и библиотекарком уређивали веб стране посвећене пројекту: бирали су најбоље радове за објављивање и пратили (на видео биму) како се постављају прилози у алату Wix, како се праве квизови у апликацији LearningApps. Када су сви квизови израђени, ученици су их решавали.

Математика

Током два часа Математике ученици су осмишљавали и решавали текстуалне задатке у вези са појединим занимањима и увежбавали таблицу множења.

Ликовна култура

На пет часова Ликовне културе ученици су цртали на тему „Кад порастем, бићу...“, разговарали су о занимањима за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима (костимограф, сценограф, дизајнер, архитекта), цртали елементе мапе ума и припремали су реквизите и костиме за јавни час.

На једном часу наставница је представила стваралаштво вајара Бруна Каталана који је направио бронзане скулптуре у Марсеју и описао реалне људе који путују са посла на посао из земље у земљу, у бољи живот, а суштински су празни. Те скулптуре су изложене 2013. године када је Марсеј био проглашен за европску престоницу културе. Тада су се ученици подсетили зашто је важно да човек воли посао који ради.

Музичка култура

Одржано је осам часова Музичке културе на којима су ученици разговарали о професијама у вези са музиком, певањем и свирањем (диригент, композитор, музичари (солиста, певач у хору, члан оркестра и сл.). Бирали су музику за јавни час и увежбавали певање песме „Дуње ранке“, као и играње уз музику.

Физичко васпитање

На шест часова Физичког васпитања ученици су разговарали о важности спорта, вежбања и игре и о спортовима којима се баве ван школе. Како у одељењу већина дечака тренира фудбал, предложили су да на јавном часу говоре о занимањима фудбалера и фудбалског тренера, те су увежбавали активности са тренинга.

Грађанско васпитање

На часовима Грађанског васпитања ученици су разговарали о раду у групи током пројекта, о важности да износе своје мишљење и образлажу идеје, као и о току и вредновању активности пројекта.

Ученици су на два часа причали о школи у будућности и кроз рад у групи правили паное на тему „Школа какву желим“. Неке од идеја су: робот учитељ, могућност да и деца воде љубимце у школу и да, осим лекара, у школи ради и ветеринар и сл.

Час одељењског старешине

На часовима одељењског старешине (у оквиру теме Професионална оријентација) ученици су разговарали о занимањима својих родитеља и запослених у школи, као и о професијама људи који раде у предузећима и продавницама у околини школе или у крају у ком живе. Говорећи о важности различитих послова разумели су да је сваки посао вредан и користан за друштво. Посебно им је била интересантна прича у вези са тим колико је важно да човек воли посао који ради. Закључили су да човек треба да воли свој посао јер га онда ради са лакоћом и воли да иде на посао о ако схвати да не воли свој посао, онда треба да га промени.

Енглески језик

На часу Енглеског језика слушали су дечије песме на енглеском језику у вези са различитим занимањима и преводили текст.

Активности у школској библиотеци

Део активности реализован је у школској библиотеци. Ученици су појединачно и у групама радили на решавању задатака, самостално и уз помоћ библиотекара. Проналазили су часописе за децу и књиге и информације потребне за решавање задатака, писали су и уређивали текстове и делове сценарија.

Заједно са библиотекарском групом ученика је припремила презентацију за час. Три девојчице су учествовале у изради сценарија и снимања филма *Три даме*.

Развијање основа дигиталне писмености и употреба ИКТ-а

Током пројекта „Кад порастем, бићу...” ученици су подстицани да више користе рачунар и интернет за учење и истраживање. У разговору са наставником и библиотекарском групом рекли су да код куће обично користе рачунар за играње игрица, гледање прилога на Youtube и цртање у програму Paint. Уз помоћ родитеља, наставника и библиотекара користили су интернет за учење и проналажење информација. Приликом обраде наставне јединице *Избор песма Драгомира Ђорђевића*, садржај је преузет са интернета - један ученик је уз помоћ родитеља пронашао песме и штампао их је. На часовима српског језика ђаци су се упознали са дигиталном формом часописа *Политикин забавник* и читали су текст „Кад порастем скакаћу по кревету”, <http://politikin-zabavnik.co.rs/pz/tekstovi/kad-porastem-skakacu-po-krevetu>.

Такође, упознали су се са часописом за децу „Невен” који је уређивао и издавао Јован Јовановић-Змај, као и са телевизијским издањем часописа и одгледали једну епизоду, <https://www.youtube.com/watch?v=QrNFKaxwyeE>.

На часу Енглеског језика слушали су песмице у вези са различитим занимањима:

What Do You Do, <https://www.youtube.com/watch?v=ckKQclquAXU>,

People work, <https://www.youtube.com/watch?v=qwrGMAaAKWg>,

Occupations, <https://www.youtube.com/watch?v=BOv4EuaeM9w>.

На часу Ликовне културе наставница је показала ученицима дела вајара Бруна Каталана,

<https://atorwithme.blogspot.com/2019/05/skulpture-sveta-u-tranzitu.html>.

На часу Музичке културе ученици су увежбавали певање песме „Дуње ранке”, <https://www.youtube.com/watch?v=UxfheCTQ1mE>.

На часовима у информатичком кабинету у проналажењу информација ученицима II₄ су помагали другови из VII₁, што је део вршњачког учења. Током тих часова ђаци су користили паметну таблу за представљање пројекта и решавање квиз питања.

Наставник и библиотекар су показали ученицима како се користе једноставни алати као што је LearningApps за израду квизова.

Међупредметне компетенције

Ученици су добили задатке који су омогућили повезивање садржаја више предмета. Израда мапе ума и сценарија за јавни час омогућили су да ученици развијају међупредметне компетенције.

Компетенција за целоживотно учење – Ученици су користили различите методе учења и организовали процес учења, селектовали су познато од непознатог, битно од небитног, резимирали су основне идеје.

Рад са подацима и информацијама и Дигитална компетенција - Ученици су користили различите изворе информација, користили су информационе технологије за учење и упознали се са могућностима ИКТ средстава за обликовање и презентацију одређених информација.

Комуникација, Решавање проблема, Сарадња – Ученици су сарађивали међусобно и са наставником и библиотекарском групом, као и са ученицима VII₁ и показали да умеју да се изразе усмено и писано, примењивали су знање из различитих области у проналажењу решења у новим ситуацијама, активно и конструктивно учествовали у раду групе, критички процењивали свој рад и рад чланова групе и представили резултате рада.

Естетска компетенција - Ученици су показали креативност у области литерарног и ликовног изражавања и свесни су важности креативности и међусобних утицаја културе, науке, уметности и технологије.

Предузимљивост и предузетничка компетенција – Ученици су усмеравани на развој нових вештина и њихову примену у практичном раду; своје идеје ученици су претварали у активности.

Представљање продуката пројекта

Пројекат је представљен у дигиталној форми на посебним странама у оквиру одељењског часописа, као и током два јавна часа, једног за ученике и другог за родитеље. Угледни/јавни час за остале ученике другог разреда и два одељења првог разреда одржан је 23. јануара 2020. Јавни час за родитеље одржан је истог дана поподне

За презентацију активности и резултата пројекта (ђачких радова), наставник и библиотекар су користили Wix веб страну <https://carolijevragolije.wixsite.com/mysite>.

Пројекат је представљен и на веб страни школе у делу Школска библиотека, Наставни материјал.

Укључивање родитеља

Родитељи су укључени у реализацију пројекта на више начина: пет родитеља су били гости на часовима и представили су своја занимања, подржавали су активности ученика и помагали им у проналажењу информација потребних за израду задатака, као и у припреми костима и реквизита за јавни час, присуствовали су јавном часу и учествовали у вредновању активности.

Вредновање продукта

Ученици су вредновали активности, тј. анализирали су пројекат кроз све етапе на часовима одржаним у оквиру пројекта: промишљали су о томе колико су активности занимљиве, колико су успешни били у проналажењу информација, решавању задатака и сарадњи са друговима у групи, шта и како су учили и где стечена знања могу применити.

У вредновању активности ученици II₄ су рекли да им је рад на пројекту био веома занимљив, посебно то што је било много различитих активности - посете родитеља и приче о њиховим занимањима, писање састава и цртање на теме „Кад порастем, бићу“, „Мој узор, „Сваки посао је важан“, смишљање питања за квиз и заједничка израда квиза са библиотекарком, решавање квизова, израда мапе ума у вези са занимањима... Посебно је интересантно и весело било кад су смишљали сценарио за јавни час у коме су занимања представљали на поучан и смешан начин, уз песму и игру и за време снимања филма у школској библиотеци. Поносни су што су написали и нацртали занимљиве радове и што су они постављени на веб страни пројекта. Пројекат им је помогао да више сарађују и раде тимски и усаврше вештине јавног наступа.

Оценили су да су највеће добробити пројекта то што су научили много у вези са различитим занимањима, као и то да је сваки посао важан и да човек треба да ради посао који воли. Кад су разговарали о пословима будућности, закључили су да треба да буду отворени за промену радног места и професије током живота, посебно у светлу приче о брзом развоју технологије и новим пословима о којима данас још ништа не знамо

Ученици су рекли да је најлепши и најуспешнији део пројекта био јавни час на коме су кроз драмске сцене приказали неколико различитих занимања. Они су се, у складу са својим интресовањима, определили баш за та занимања, заједно са учитељицом и библиотекарком осмислили сценарио за час, припремали костиме и реквизите. Показали су велико умеће у глуми и игри, као и у коришћењу комичних ефеката у поједним драмским ситуацијама. Иако је постојао страх да неће научити добро текст, ученици, посебно водитељи, били су надахнути атмосфером на часу и пред публиком су наступили без имало треме и говорећи сасвим природно своје реплике. Охрабривали су и похваљивали су једни друге током пробе и самих јавних часова.

Оцена учитељице Иване Милошевић и библиотекарке Слађана Галушка је да су активности пројекта веома успешно реализоване, ученици су били мотивисани за рад, тема и задаци су им били врло интересантни и показали су да су маштовити и креативни. Вредност овог пројекта је и што су ученици показали иницијативу и креативност у изради појединих задатака као што је мапа ума и у припреми сценарија јавног часа, тј. драмских сцена за представљање одређеног занимања, као и у избору костима и реквизита и сл. Једна девојчица је предложила да јавни час започне причом о томе како се она у будућности сећа овог пројекта и идеја је искоришћена да се направи кратки филм „Три даме“. Филм је снимљен у школској библиотеци, дешава се 2039. године и у њему се три девојчице као одрасле жене присећају школских дана, другара и јавног часа. Оне се осврћу на постигнућа тог пројекта и утицаја који је имао на њихово опредељење за будући посао и тиме вреднују сам ток пројекта.

Ученици су уз помоћ родитеља припремили одличне костиме и разноврсне реквизите, укључујући и модел аутомобила који је провозан на сцени и сл. У писању састава на теме „Кад порастем, бићу“, „Мој узор, „Сваки посао је важан“ показали су и маштовитост и вештину и било је неколико изузетних радова.

На крају јавног часа, који је изведен пред ученицима првог и другог разреда, њиховим учитељицама, педагогом и директором школе, ученици и наставници, учесници и гости, вредновали су активности часа и целог пројекта. Општа је оцена да су и час и цео пројекат занимљиви, ђаци II₄ су добили похвале и аплаузе за показано знање, глумачко умеће, песму и игру. Део улоге водитеља програма је био да гостима поставе питања у вези са проценом часа и присутни наставници су рекли да им се час допао, да ће погледати презентацију пројекта у оквиру дигиталног одељењског часописа, да су извођачи одлично припремили час и веома успешно показали којим занимањима желе да се баве.

На другом јавном часу ученици II₄ су представили пројекат својим родитељима, браћи и сестрама. Родитељи су похвалили активности пројекта и истакли да је овакав начин рада веома користан за децу. Видљив је напредак у језичком изражавању ученика и у јавном наступу. Сви су уживали у ономе што раде. У делу у ком су ученици представили интервјуе са родитељима, испричали су како је гошћа фармацеут на питање „Да ли постоји лек за срећу?“ одговорила „Лек за срећу постоји одавно и даје се без рецепта. То је топао загрљај, љубав, дружење и леп разговор.“ Ово је послужило да једна бака искаже своје мишљење о улози учитељице и библиотекарке у подучавању деце: „Ви сте лек за њихову срећу.“